

prostým, anebo jiné plnění peněžité či cenitelný předmět (srv. shora uvedení výnos býv. min. fin.).

V takových případech zapraví se buď jen jednocentní poplatek z částky cenitelné (na př. z útrat), nebo jen pevný poplatek kolkový 10 K za arch (za necenitelnou část smíru), podle toho, který z obou poplatků je větší (srv. § 48 cit. nař. a §§ 18, 48 a 55 popl. zák.).

Byl-li uzavřen smír pod mínečný (s podmínkou odkládací), dlužno rozeznávat, zda má být placen poplatek pevný, či procentní. V prvním případě dlužno zapraviti poplatek v kolcích vždy hned po skončení sepsání protokolu, bez ohledu na podmíněčnost smíru, a bez ohledu na to, stane-li se účinným či nikoliv. Jinak je tomu, má-li být smír zpoplatněn poplatkem procentním, kde je možno dovolati se dobrodiní § 10 zák. č. 89/1862 ř. z., t. j. zapraviti tento poplatek, až se smluvená odkládací podmínka splní (srv. též výn. min. sprav. č. 24.873/39 Věstn. roč. XXI. ze dne 30. VI. 1939).

(K otázce podmíněnosti smíru ve smyslu § 10 cit. zák. srv. článek Dra Josefa Pužmana »Podmíněné soudní smíry« ve Finančním právníku, roč. I, str. 262 a násl.).

Samozřejmě ve všech případech soudních smírů jest vedle zpoplatnění smíru samého zaplatiti kolkový poplatek z protokolu (pozn. 6 k cit. saz. pol. 8).

Glosy a aktuality.

Rozluka nerovného manželství.

I.

Žalobce arijec podal u krajského soudu civilního v Praze žalobu o rozvod manželství. Jako důvody uplatňoval, že žalobce je arijec, kdežto žalovaná jest původu židovského, že z tohoto rozdílu ras vznikly různosti a rozpory, které způsobily hluboký rozvrat manželský, konečně pak, že žalovaná nežije se žalobcem ve společné domácnosti již od června 1939. Manželství rozvedeno bylo na základě kontumačního rozsudku z viny manželčiny pro hluboký rozvrat manželský.

Žádost arijského žalobce o rozluku u krajský soud civilní v Praze usnesením ze dne 8. května 1940, č. j. Nc XVI 1348/40 zamítl z těchto důvodů:

»Navrhovatel se domáhá rozluky manželství na podkladě sporu o rozvod podle § 17 rozl. zák. z důvodů rozvodových (§ 13h rozl. zák.).

V citovaném rozsudku vzal rozvodový soud za prokázané okolnosti stranou žalující k odůvodnění žalobního nároku tvrzené, pro zmeškání strany žalované.

Soud rozlukový jest povinen zkoumati, řídě se zásadami nesporného řízení, zda okolnosti, které vyšly na jevo v rozvodovém sporu jsou totožné s rozlukovými důvody a zda by byly již tehdy odůvodnily rozluku, kdyby byla podána žaloba místo na rozvod hned na rozluku, a jen v tom případě může rozluku podle § 17 rozl. zák. povolit.

K tomuto přesvědčení v daném případě soud nedošel.

V žalobě je tvrzeno a podle § 396 c. ř. s. vzato za prokázáno jenom to, že manžel jest arijec, kdežto manželka jest židovského původu, z čehož vznikly různosti a rozpory, které způsobily hluboký rozvrat manželství.

Toto zjištění se však nezakládá na nijakých faktech. Není konkrétně vylíčeno, jaké rozpory a různice to byly, jež vznikly pro rasovou příslušnost.

Vysloviti pak, že nastal mezi manžely hluboký rozvrat manželství, mohl by rozlukový soud jen, kdyby znal tato fakta, a všeobecnými výrazy, které by mohly být teprve výsledkem úvahy, vyvozené z tvrzených skutečností, se nemůže spokojiti.

Jen na zmíněném podkladě by mohl posouditi a vysloviti, že nastal tak hluboký rozvrat manželství, že na manželích nelze spravedlivě požadovati, aby setrvali v manželském společenství a že na tomto rozvratu jest vina zcela nebo převážně odpůrkyně. Vždyť se ani netvrdí, že by měla na rozvratu nějaké subjektivní zavinění, kteréž jedině by mohlo odůvodniti výrok o její vině, neboť k přičítání viny toho či onoho manžela nepostačí, že důvod rozvodový (a rozlukový) nastal objektivně v jeho osobě (Sb. n. s. 10.759 a j.).

Soud se neuzavírá názoru, že důsledkem rasové různosti v dnešní době může nastati a skutečně velmi často povstává hluboký rozvrat manželství, avšak nelze to tvrditi všeobecně, nýbrž zjistiti pro každý případ zvláště.

Z těchto důvodů bylo žádost o rozlukou zamítnouti.«

Vrchní soud v Praze, jako soud rekursní usnesením ze dne 10. VI. 1940, č. j. R IX 94/40 vyhověl rekursu žalobcovu, napadené usnesení změnil tak, že manželství prohlásil za rozloučené z viny žalované manželky.

V odůvodnění se uvádí:

»Prvý soud zamítl žádost o rozlukou podanou podle § 17 rozl. zákona, v podstatě z toho důvodu, že ve sporu rozvodovém podle § 396 c. ř. s. zjištěná skutečnost, že manželka je židovského původu, kdežto manžel je arijec, sama nestačí o sobě k závěru, že nastal hluboký rozvrat manželský ve smyslu § 13 h) ciz. zák., nýbrž, že by tato skutečnost mohla sice všeobecně býti příčinou takového rozvratu, že však by bylo třeba tvrdit a zjistit konkrétní skutkové okolnosti, z nichž by i pro souzený případ plynulo, že skutečně rozvrat mezi manželi takovéto rasové rozlišnosti nastal. Bylo-li pak v souzeném případě jen tvrzeno a výše uvedeným způsobem v kontumálním rozsudku zjištěno, že v důsledku uvedeného rozdílu ras vznikly různosti a rozpory, je to prý zjištění, jen paušální, konkrétními fakty nepodložené, takže nelze z něho usouditi, zda je oprávněný závěr, že opravdu nastal tu hluboký rozvrat manželský v důsledku těchto růzností a rozporů.

Než první soud přehlédl, že v rozvodové žalobě podané 13. března 1940 bylo i tvrzeno a tím bylo i v rozvodovém sporu podle § 396 c. ř. s. zjištěno, že žalovaná se žalobcem již od června 1939 nežije ve společné domácnosti a tímto svým chováním že způsobila hluboký rozvrat manželství. Je pak i ze žaloby patrné, že toto zrušení

manželského společenství bylo důsledkem rasového rozdílu obou manželů a z toho vzešlých růzností a sporů mezi nimi. Tím tedy je tvrzený rozvrat manželský i konkrétně doličován, což prvému soudu ušlo.

Vzhledem k tomu nelze pak souhlasit se závěrem prvního soudu, že by skutečnosti ve sporu o rozvod na jeho vyšlé, nebyly odůvodnily výrok o rozluce, kdyby bylo již tehdy na rozlukou žalováno a dospívá rekursní soud k náhledu opačnému. Jestliže v důsledku rozdílnosti rasové příslušnosti dochází mezi manželi k různostem a rozporům, které vedou k tomu, že již více než tři čtvrti roku žijí odděleně, je zřejmo, že tu hluboký rozvrat manželský je a že na manželích nelze spravedlivě požadovati, aby v tomto již jen formálním manželském společenství setrvali.

Je zde tedy dán rozlukový důvod dle § 13 h) rozl. zák. Otázkou zavinění v řízení dle § 17 cit. zák. řešiti nelze a nutno podle ustanovení zákona převzítí výrok o vině z rozsudku rozvodového, aniž by bylo lze jeho správnost přezkoumati. Převážná vina žalobcovna na rozvratu, která by mu odnímala podle ustanovení druhé věty § 13 h) cit. zák. právo žalobní z tohoto rozlukového důvodu zjištěna nebyla a není ani důvodu k nějakým pochybnostem v tomto směru.

Bylo proto rekursu vyhověno a rozhodnuto jak se stalo.

Proti tomuto usnesení je přípustný rekurs k nejvyššímu soudu a bylo by jej podati u soudu I. stolice do 15 dnů od doručení usnesení.«

Ponevadž žádná strana se proti tomuto usnesení neodvolala, stalo se pravoplatným. Cit. usnesení Vrchního soudu jest velmi zajímavý příspěvek k dosavadní praxi, kdy odvolací soudy trvají na konkrétních skutkových okolnostech (na př. urážka, zlé nakládání atd.). Na tomto zásadním stanovisku ovšem trvá odvolací soud dosud, neboť považuje za konkrétní skutkovou okolnost, že žalovaná se žalobcem nežije ve společné domácnosti, kteréžto chování postačí, aby způsobilo hluboký rozvrat manželství se vztahem k rasovému rozdílu.

II.

Praxe krajských soudů I. stolice jakožto soudů procesních při žalobách přímo o rozlukou manželství jest různá, zásadně však se

příliš neliší od stanoviska Vrchního soudu v Praze. Okolnost, že jeden z manželů jest nearijcem, sama o sobě nestačí k odůvodnění hlubokého rozvratu, jestliže však v důsledku této okolnosti nastanou další překážky, znemožňující nebo značně ztěžující účel manželství, jest na hluboký rozvrat usouditi. Takovými okolnostmi budou zejména majetkoprávní omezení a jejich vliv na bonum prolis, bonum sacramenti a bonum fidei.

Z praxe uvádíme jen jeden příklad:

Žalobce domáhal se na žalované manželce židovce spornou cestou rozluky manželství s tímto odůvodněním:

»Naše manželství bylo v poslední době úplně rozvráceno. V důsledku nařízení o nearijcích nemohl jsem nadále vystupovati před veřejností se svou manželkou, navštěvovati s ní veřejné místnosti, divadla, biografy atd. Naši přátelé a známí přestali se s námi stýkati. Dospívající naše dcera, která právě v této době nejvíce potřebuje péče a rady své matky, těžce postrádá, že její matka nemůže ji všude doprovázeti, a její duševní vývoj trpí stálým zdůrazňováním židovského původu její matky před veřejností. V naší domácnosti dochází proto k stálým různicím, výčitkám, hádkám, takže rodinný život stal se nesnesitelným.

Jako manžel židovky podléhám těžkým majetkovým újmám, neboť dle nařízení min. financí ze dne 23. I. 1940 veškeré platy v můj prospěch jsou skládány na vázané konto. U mého zaměstnavatele hrozí mi propuštění. Mé jmění nestačí pak, abych mohl své rodině poskytnouti prostředků na udržení slušné dosavadní životní úrovně. Dalším soužitím se žalovanou byl bych proto existenčně zničen a se mnou i moje dcera.

Vším tím způsoben byl mezi mnou a žalovanou takový rozvrat manželský, že nelze na nás spravedlivě požadovati, abychom v manželském společenství setrvali.«

Krajský soud civilní v Praze vyslovil rozsudkem rozlukou bez viny stran s tímto odůvodněním:

»Soud zkoumaje, zdali je dán hluboký rozvrat manželství sporných stran, zjistil na základě výpovědi služebné, která jest zaměstnána u sporných stran již 7 let, že v manželství sporných stran nastaly značné různice v posledním roce způsobené tím, že žalovaná je židovka, takže žalobce nemohl s ní navštěvovati divadla a jiné veřejné místnosti. To vedlo mezi spornými stranami k výčitkám a hádkám, aniž by snad některá strana měla vinu na těchto hádkách.

Na základě takto zjištěných okolností došel soud k přesvědčení, že jest zde skutečně tak hluboký rozvrat manželství sporných stran, že nelze na nich spravedlivě požadovati, aby v manželství dále setrvaly a že vinu na rozvratu takto vzniklém nelze přičítati žádné straně.

Tím je dán rozlukový důvod ve smyslu § 13 lit. h) zák. č. 320/19 Sb. z. a n.«

Rozsudek nabyl moci práva.

Pokud je manželčino výživné upravené smírem výživným ze zákona.

Jde o to, zda je manželčino výživné upravené smírem, uzavřeným mezi manžely, výživným ze zákona a zda tudíž požívá privilegovaného postavení při vedení exekuce (§ 1, odst. 2 zák. č. 314/20 ve znění zák. č. 177/24 Sb. a řada jiných předpisů, srovn. Kom. Rouček-Sedláček II, str. 634 a násl.) a odiosního privilegia v příčině opravných prostředků v případě § 502, odst. 3 ve znění čl. I, č. 2 zák. č. 251/34 Sb. V důvodech rozhodnutí č. 14.842 Sb. n. s., podle něhož je i výživné upravené smírem mezi manžely, uzavřeným při dobrovolném rozvodu (§ 105 obč. zák.), výživným ze zákona, bylo vysloveno, že se smlouvou ani nezrušuje dosavadní zákonný nárok manželčin, ani se jí nezřizuje nárok nový, spočívající jen na smlouvě, nýbrž, že právní důvod vyživovacího nároku, i když se upravuje smlouvou, vznikl již sňatkem a tkví v předpisu § 91 obč. zák. (srovn. též rozh. č. 6211 Sb. n. s.). Nové hledisko vneslo do věci rozh. č. 16.915 Sb. n. s., v němž nebylo uznáno za zákonné výživné, příslušející manželce ze soudního

smíru, sjednaného po rozluce manželství zaviněné oběma stranami.

Otázku, zda manželčino výživné upravené smírem je výživným ze zákona, či ze smlouvy nelze řešiti bez náležitého zřetele na to, zda jsou v době uzavření smíru a za jeho platnosti splněny předpoklady, s nimiž zákon jinak spojuje manželčin zákonný nárok na výživné. Tento nárok (§ 91 obč. zák.) není totiž bezpomínečný, nýbrž zaniká, došlo-li k rozvodu z její viny (§ 1264 obč. zák.), a jen v případě, došlo-li k rozvodu z viny obou stran může býti manželce přiznán nárok podle dv. dekr. č. 531/1841 Sb. z. s. Pravoplatností rozlukového výroku zaniká pak uvedený manželčin nárok v každém případě, ať rozlukou zavinila, čili nic, nevinne manželce však přísluší nárok na zadostiučinění (§ 1266 obč. zák.). Praxe klade tento nárok na roveň výživnému a podle toho s ním též nakládá (srovn. rozh. 14.435, 13.838, 13.375, 11.123 Sb. n. s.). Je tudíž možné, že strany uzavírajíce vzhledem k zamýšlenému nebo prováděnému sporu o rozvod nebo o rozlukou — neboť jen takovýto smír je platný (§§ 93, 879 obč. zák., rozh. 16.826, 16.186, 12.091, 9128 Sb. n. s., — o manželčině výživném smír, upravují svoje práva a závazky v tomto směru buď v rámci manželovy zákonné vyživovací povinnosti (§§ 91, 1264, 1266 obč. zák.) nebo bez ohledu na tuto povinnost. V tomto případě, zavazuje-li se manžel k placení výživného, třebas manželka na ně podle zákona nárok nemá (smír se uzavírá po pravoplatném sporu o rozvod neb rozlukou a bylo v něm uznáno na výhradnou vinu nebo na spoluvinu manželčinu), jde o ryzí výživné smluvní, které nepoživá uvedených výhod.

Podle toho, co bylo řečeno, lze případy, které přicházejí při řešení naší právní otázky v úvahu rozdělit do

tří skupin: 1. Výživné upravené smírem, uzavřeným po pravoplatném sporu o rozvod neb rozlukou, v němž bylo uznáno jen na vinu manželovu a kdy tedy má manželka nárok na výživné podle §§ 1264 neb podle § 1266 obč. zák. je výživným ze zákona. 2. Výživné upravené smírem uzavřeným po pravoplatném sporu o rozvod neb o rozlukou a v němž bylo uznáno jen na vinu manželčinu nebo též na vinu manželčinu nebo bez viny stran (srovn. rozh. 5719, 3861 Sb. n. s.) není výživným ze zákona, nýbrž výživným smluvním, jehož právním důvodem je darování nebo jiný právní důvod, nikoli však manželova povinnost stanovená v §§ 1264, 1266 obč. zák. Bylo-li po dobu od pravoplatnosti rozvodu do povolení rozluky přiznáno manželce výživné podle dv. dekr. č. 531/1841 Sb. z. s. je ovšem i ono výživným ze zákona. 3. Do třetí skupiny lze zařaditi případy, byly-li smíry o výživném uzavřeny v době, kdy manžel měl zákonnou vyživovací povinnost, tato povinnost však později zanikla proto, že bylo uznáno na rozvod neb rozlukou z viny manželčiny neb z viny oboustrané neb bez viny stran. Předpokládáme-li, že platnost smíru nebyla omezena jen na dobu do rozvodu nebo do rozluky (srovn. na př. rozh. 10.286 Sb. n. s.), přestává býti pravoplatností sporu o rozvod neb rozlukou s uvedeným výsledkem poskytované výživné výživným zákonným a nastupuje právní důvod smluvní, jemuž daly strany již při uzavírání smíru výraz tím, že vyjádřily ať výslovně, ať zněním celého smíru vůli, aby uzavřený smír platil i po sporu o rozvod neb rozlukou, beze zření na jejich výsledek. Z uvedených důvodů je nutné, aby manželka při vymáhání výživného upraveného smírem uvedla a doložila v exekučním návrhu (§ 54 č. 2, 3 ex. ř.), proč vymáhané výživné je výživným

ze zákona, neboť soud povolující exekuci, musí tuto otázku zkoumati z úřední moci. Frant. Bauer.

proti ní, jsou příslušné podle § 1, čís. 1 nařízení ze 14. dubna 1939 německé soudy. Frydrych.

Smlouva o rozsudím mezi německým státním příslušníkem a příslušníkem Protektorátu.

S výhradou, že není povoláno autoritativně vykládati právní otázky, sdělilo ministerstvo spravedlnosti rozhodčímu soudu jednomu Svazu průmyslových podniků toto:

Ustanovení čtvrtého oddílu civilního řádu soudního o řízení rozhodčím nebyla dotčena předpisy nařízení ze dne 14. dubna 1939 o německém soudnictví v Protektorátu Čechy a Morava a o výkonu občanské pravomoci v Protektorátu Čechy a Morava (Říš. zák. I, str. 752 a 759). Může proto býti smlouva o rozsudím mezi německým státním příslušníkem a příslušníkem Protektorátu platně uzavřena.

Co se však týče platnosti smluv o rozsudím ujednaných před nabytím účinnosti nařízení o německém soudnictví v Protektorátu Čechy a Morava ze dne 14. dubna 1939, dlužno pečlivě uvážit v jednotlivém případě, zda politickými událostmi nedošlo ke zrušení smlouvy o rozsudím proto, že se okolnosti a poměry pozměnily tou měrou, že by slušelo míti za to, že kdyby strany byly předvíдалy tyto změny, nebyly by učinily úmluvy o rozsudím (srov. rozh. nejv. soudu z 12. ledna 1920, R I 23/20, č. 373 Sb. n. s.). Toto stanovisko může arci vésti k výsledku, že německou stranu nebude lze pokládati za vázanou smlouvou o rozsudím. Bylo by proto třeba, aby v každém případě byl předem v tom směru učiněn na německou stranu dotaz.

Upozorňuje se, že pro žalobu na zrušení rozhodčího výroku (§ 596 c. ř. s.), který byl vydán pro osobu německé státní příslušnosti nebo

Přípustnost opravných prostředků proti usnesení podle § 394 ex. ř.

Podle § 402, odst. 2 ex. ř. ve znění čl. II. zák. č. 314/36 Sb. není proti rozhodnutí soudů druhé stolice o zatímních opatřeních dalších opravných prostředků. Plen. rozh. čís. 14.573 Sb. n. s. bylo uvedené zákonné ustanovení vyloženo v tom smyslu, že tento výjimečný předpis platí jen pro druhý oddíl druhého dílu exekučního řádu o prozatímních opatřeních, zůstalo však dále pochybným, zda uvedený předpis platí ve všech případech, na něž se vztahují §§ 378—402 ex. ř., či jen v oněch, které mají povahu prozatímnosti a přechodnosti (srov. důvody plen. rozh. č. 14.573 Sb. n. s.). Takovouto právní povahu nemá usnesení o náhradě majetkové škody, která byla odpůrci způsobena navrženým a povoleným prozatímním opatřením (§ 394 ex. ř.). V rozh. č. 15.022 Sb. n. s. odmítl nejvyšší soud dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu, jímž tento napadené usnesení zrušil a prvému soudu uložil nové jednání a rozhodnutí, vycházející z názoru, že se nové ustanovení § 402, odst. 2 ex. ř. vztahuje i na tento případ. Tato praxe však byla v rozh. č. 17.226 Sb. n. s. opuštěna a dovolací rekurs proti změnujícímu nebo zrušovacímu usnesení s výhradou pravomoci (§§ 78 ex. ř., 527 čřs.) uznán přípustným v podstatě z toho důvodu, že řízení o majetkovou náhradu podle § 394 ex. ř. není již řízením o povolení neb provádění prozatímního opatření, nýbrž řízením zvláštním, které již nemá povahu prozatímnosti a přechodnosti a které se provádí teprve po té, kdy vlastní řízení o prozatímním opatření již skončilo.

Proti s o u h l a s n ý m usnesením nižších soudů o majetkové náhradě není arci dovolací rekurs přípustným podle §§ 78 ex. ř. a 528, odst. 1 cís.

Frant. Bauer.

Postup vůči židovským podnikům, řízeným správcem.

Židovské podniky, které jsou spravovány správci dosazenými říšským protektorem v Čechách a na Moravě nebo příslušným vrchním zemským radou podle § 9 nařízení říšského protektora o židovském majetku z 21. června 1939 (Věstník nařízení říšského protektora 1939, č. 6, str. 45 a násl.) jsou z hospodářského hlediska postaveny na roveň nežidovským podnikům. To platí zejména pro přidělování kontingentů, zadávání veřejných dodávek, styku s bankami, zúčtování bankovních účtů atd.

Pokud v policejních nařízeních je nařízeno označení židovských podniků, jest třeba podniky řízené správcem z označení toho vyjmouti, jak se také zpravidla stalo.

Má-li býti ve výjimečných případech od této úpravy upuštěno, bude správce úřadem, který jej dosadil, vzbídnut, aby příslušná místa o tom zpravil.

Toto ustanovení neplatí pro podniky, které byly příslušnými místy zabaveny pro činnost státu nepřátelskou nebo tomu se rovnajícimu jednání majitele, nebo ve kterých je dosazen správce podle nařízení o nakládání s nepřátelským majetkem ze dne 15. ledna 1940 (Věstník nařízení říšského protektora 1940, č. 6, str. 28 a násl.), pokud spravující osoba není zároveň říšským protektorem nebo příslušným vrchním zemským radou dosazena jako správce podle § 9 nařízení říšského protektora o židovském majetku.

Postavení podniků pod vedením správců naroven s nežidovskými

podniky platí jen v hospodářském ohledu. Jinak jest podnik i nadále podnikem židovským.

Tyto směrnice jsou obsaženy ve výnosu říšského protektora ze dne 20. dubna 1940, č. II/1 Jd - 6545/40 a otištěny ve Věstníku ministerstva vnitra v Praze, ročník XXII/1940, čís. 5, pod č. 74. psř.

O cenových přestupcích II.

Vládním nařízením z 8. května 1940 č. 189 Sb. byly provedeny některé změny nařízení z 10. května 1939 č. 121 Sb. o zřízení nejvyššího úřadu cenového. Velká část těchto změn týká se oblasti přestupkové a správního trestního řízení. Poněvadž jsme v tomto časopise referovali o původních trestních předpisech (viz můj článek »O cenových přestupcích«, Právní praxe, r. III/1939, č. 7-8, str. 203 a n.), uvedeme jaké změny přineslo nařízení č. 189/40 Sb.

Změna nastala především v trestní sankci, ježto peněžitá pokuta zvyšuje se nyní z původního 1 milionu K na 3,000.000 K; vězení jednoho roku jako maximální výměra trestu na svobodě se však nemění.

Novinkou je dále zavedení blokového trestního řízení, které je upraveno nově vsunutým § 12a. Nejvyšší úřad cenový je tudíž oprávněn uložit politickým úřadům, aby v mezích své trestní pravomoci ve věcech cenových zmocnily orgány veřejné moci k ukládání veřejných pokut na místě činu podle § 19 vl. nař. ze dne 6. března 1936 č. 51 Sb. V tomto blokovém řízení mohou však býti ukládány peněžité pokuty jen do výše 500 K. Bližší směrnice jest oprávněn vydati nejvyšší úřad cenový v dohodě s ministerstvem vnitra, zejména pokud jde o okruh osob, jež mají k tomuto řízení býti zmocněny, dále pokud jde o jejich postup a trestní sazby.

Výrok o trestu, který podle § 13, odst. 1 cit. nař. má být uveřejněn v jednom nebo více denních listech určených v trestním nálezů, může podle nové úpravy být otištěn též v listech odborných.

Nově bylo ustanoveno (§ 12, odst. 2), že proti výroku, jímž se při vydání trestního nálezu vyslovuje, že případné odvolání nemá odkladného účinku, je jakékoliv odvolání vyloučeno.

Nový předpis § 19 cit. nař. dotýká se kompetence nejvyššího správního soudu. Veškeré stížnosti proti rozhodnutím, opatřením a nálezům nejvyššího úřadu cenového a úřadů politických v rámci tohoto nařízení anebo norem, podle něho vydaných jsou vyňaty s účinností od 1. ledna 1940 na dobu mimořádných poměrů způsobených válkou z kompetence nejvyššího správního soudu. Toto ustanovení týká se i trestních věcí.

Pojmu cenových přestupků dotýká se nové nařízení jen nepatrně. V § 9, odst. 1 stanoví se nově trestnost na neuposlechnutí též předpisu (nejen tedy příkazu nebo zákazu) vydaného podle cit. nařízení, nebo podle nařízení na jeho podkladě vydaných. Menší úpravy doznala skutková podstata přestupku uvedeného v § 9, odst. 2 č. 3, podle níž je nyní trestným, kdo při nákupu zboží přeplácí cenu prodávacem požadovanou.*)

V § 11, odst. 1 je nyní výslovně uvedeno, že tresty pro cenové přestupky mohou být ukládány — s výjimkou trestů na svobodě — také právníckým osobám nebo jiným sdružením osob, pokud orgán takové asociace se dopustil přestupku v rámci své působnosti.

Posváz.

*) Toto ustanovení dosud znělo: »Kdo při nákupu zboží, jež hodlá zeiziti, přeplácí cenu prodávacem požadovanou, anebo není-li určitá cena požadována, cenu úředně stanovenou, nebo přípustěnou.«

Je nájemné přijaté zplnomocněným správcem podrobno u majitele domu dani důchodové?

Dani důchodové podléhá příjem fyzických osob z pronájmu budov nebo užitková jejich hodnota (§§ 1 a 9 zák. č. 76/1927 Sb.). Podle důsledné judikatury nejv. správ. soudu okolnost, že dům byl v rozhodujícím roce pod vnučenou správou, nevylučuje sama o sobě započtení příjmu z něho plynoucího do vyměřovací základny (Budw. 1848/1903, 5213/1907), neboť vnučený správce přijímá nájemné na místě vlastníka domu, takže částky ty s hlediska daňového, jakmile činže vnučeným správcem byla přijata, jsou právně příjmem vlastníkovým (Budw. 5835/1908 a nál. ze 17. května 1940, čís. 5254/2/38).

Pokud jde o daňovou povinnost vlastníků domů spravovaných zplnomocněným správcem (Treuhänder), je situace vlastně po vydání druhého prováděcího výnosu k nařízení o židovském majetku z 8. prosince 1939 zcela jasná, neboť v jeho článku VII. se stanoví, že zplnomocněný správce má právo prováděti vlastním jménem na účet podniku nebo postiženého všechny soudní a mimosoudní právní úkony a jednání potřebná k splnění příkazu jemu uděleného; oprávnění majitele podniku za trvání správy odpočívá. Z toho plyne, že zplnomocněný správce nastupuje na místo vlastníka domu jako příjemce dani podléhajícího nřijmu z pronájmu budov, bez ohledu na to, jak s tímto příjmem nakládá.

Stejná zásada platí ostatně pro oblast říšského daňového práva. Podle §§ 4 a 80, první věty R. A. O. (Reichsabgabenordnung) pokládá se zásadně s hlediska daňového za vlastníka, kdo drží věc vlastním jménem (Dr. Hein, Grundriss des Treuhandrechts, Berlin 1929).

Frydrych.

Osvobození zástupců ustanovených z moci úřední od poplatků v soudním řízení.

Podle § 11, odst. 4 cís. nař. z 15. IX. 1915 č. 279 ř. z. zaznamenává soud poplatky v soudním řízení, v němž byl ustanoven opatrovník osobám neznámým anebo neznámého pobytu, není-li známo nějaké jmění opatrovníkem zastupované osoby, na které by se mohlo sáhnouti, nebo není-li povinna útraty opatrovnictví hraditi osoba třetí. Podle dalšího odstavce tohoto paragrafu přestane zaznamenávání, jakmile zanikne jeho důvod. V tomto případě zaplatí zaznamenané poplatky osoba opatrovníkem zastupovaná, nepočívá-li práva chudých.

V poznámkách k sazbě soudních poplatků je ustanovení, že poplatky jsou prosty také žádosti opatrovníků uvedených v § 11, odst. 4, cís. nař. ze dne 15. září 1915, č. 279 ř. z. za záznam poplatků; dále rekursy nebo stížnosti proti opatřením učiněným na tato podání [pozn. 6, písm. a) k saz. pol. 1 sazby č. 151/1931 Sb.]. Tato poznámka platí pro civilní řízení sporné a exekuční řízení; vztahuje se však také na podání v řízení konkursním a vyrovnacím (pozn. 2 k saz. pol. 9), a na podání v řízení nesporném (pozn. 2 k saz. pol. 16).

Poplatky zaznamenávané podle shora cit. odst. 4. § 11 c) nař. se zaznamenává soud způsobem stanoveným v § 136 jedn. řádu pro soudy a sdělí úřadu rejstříkovému (t. j. úřadu bernímu nebo úřadu pro vyměřování poplatků, v jehož obvodu má soud sídlo. § 21, odst. 2 prov. nař. z 21. XII. 1915, č. 380 ř. z.).

Ustanovení shora uvedené není dost úplné, zejména pokud jde o poplatkovou povinnost opatrovníka.

Poplatkový zákon z 9. II. 1850, č. 50 ř. z. měl ustanovení o osvobození zástupců ustanovených z úřední

moci od poplatků v saz. pol. 50/44 písm. d). Podle toho byly osvobozeny od popl. žádosti zástupců ustanovených z moci úřední za osvobození od poplatků, za jejich zaznamenání, za povolení lhůty k jejich zapravení nebo za jejich odepsání v právní věci jim přikázané nebo za zproštění od zastupování. Tento výpočet osvobozených podání umožňoval opatrovníku odklad zapravení zaznamenaných poplatků i jejich odepsání bez výdajů na kolky. Proti tomuto osvobození jsou ustanovení vpředu uvedená poněkud užší, neboť se nezmiňují o žádostech za povolení lhůty k zaplacení zaznamenaných poplatků ani za jejich odepsání a také ne za zproštění od zastupování.

Zmíněná neúplnost ustanovení o poplatkové povinnosti neb osvobození zástupců stran ustanovených z úřední moci působila ovšem i na praksi i judikaturu. Východiskem z nejasnosti i tvrdosti byla ustanovení o osvobození z důvodu práva chudých.

Osoby, kterým bylo uděleno právo chudých, požívaly již podle zrušeného ustanovení saz. pol. 44/75 písm. o) popl. zák. č. 50 z r. 1850 ř. z., pak podle § 13 cís. nař. z 26. XII. 1897, č. 305 ř. z. a nyní požívají podle § 10 cís. nař. z 15. IX. 1915 č. 279 ř. z. osobního osvobození od poplatků v soudním řízení sporném, nesporném, exekučním, rozhodčím, konkursním a vyrovnávacím (kromě popl. paušálních a z knihovnických zápisů; platí však pro poplatky. z poznámek dle § 18 cit. nař.).

Býv. správní soudní dvůr rozhodl v nál. Budw. F 8512/11, že curator absentis zřízený žalovanému ve sporu o uznání otcovství není povinen zaplatit kolky z protokolu a rozsudku, za které by kurator ručil podle § 71, č. 3 p. z., požívá-li žalobce práva chudých a tudíž podle saz. pol. 44/75 o) p. z. i osobního osvobození ode všech poplatků, které by měl podle § 64 č. 1 p. z. zapravit. Podle toho byl opatrovník zproštěn povinnosti zapravit poplatky, které

měl jinak platit zastoupený, jen proto, že zastoupenému bylo uděleno právo chudých.

Když si opatrovník nevyžádal pro zastoupeného právo chudých, odpírala mu praxe i správní soud osvobození od poplatků.

V nálezu Budw. F 9383/13 nalezl s. s. d., že opatrovník pozůstalosti nepožívá ani tehdy osobního osvobození od poplatků, je-li pozůstalost bez jmění, ale právo chudých pro pozůstalost nebylo vyžádáno.

Opětovně rozhodoval správní soud o poplatkovém osvobození zástupců zřízených z moci úřední ve sporech k obhájení manželského původu dítěte.

Už býv. vídeňský správ. soud, dvůr rozhodl v nálezu Budw. F 8316/1911, že opatrovník zřízený k obhájení manželského původu nepožívá osvobození od kolků, nevymohl-li si pro svého opatrovance právo chudých. V důvodech soud uvedl, že osobní osvobození zástupce ustanoveného z moci úřední omezuje se na podání uvedená v saz. pol. 44 d) popl. zák. Jinak nepožívá opatrovník ustanovený k hájení manželského původu žádného osvobození z toho titulu, že byl ustanoven z moci úřední. Osobní osvobození dle saz. pol. 75 o) zák. č. 89/1862, pak § 63 c. ř. s. a § 13 c. nař. z 26. XII. 1897 č. 305 ř. z. (platného před cís. nař. č. 279/1915 ř. z.) závisí na udělení práva chudých příslušným soudem a ustanovení § 16 adv. řádu ze 6. VII. 1868, č. 96 ř. z. o osvobození zde neplatí, protože ustanovení stěžovatele opatrovníkem nebylo provedeno podle tohoto zákona, ani od výboru advokátní komory.

V nálezu Boh. F 9009/38 (z 10. III. 1938, č. 4091/35) rozhodl i náš správ. soud, že osobní osvobození od kolků a poplatků zástupců zřízených z moci úřední omezuje se na podání uvedená v saz. pol. 44 lit. d) popl. zák. V ostatním nepožívá obhájce zřízený ku hájení manželského původu podle § 158 vř. zák. obč. jedině z toho titulu, že byl zřízen z moci úřední, žádného osobního osvobození z nedostatku příslušného zákonného ustanovení osvobozovacího.

K uved. nálezu je nutno poznamenati, že pro soudní řízení byla platnost ustanovení saz. pol. 50/44 d) popl. zák. zrušena paragraphem 49,

odst. 1, č. 1 cís. nař. č. 279/1915 ř. z.

Zcela nové stanovisko zaujal nejv. správ. soud ve svém rozšířeném senátu dne 14. října 1939 čís. Pres. 1170/38, svolaném se zřetelem k judikátu Boh. F 9009/39. V tomto nálezu rozhodl takto: I. Podání a přílohy k nim, jež v soudním sporu učiní opatrovník, zřízený k obhájení manželského zrození dítěte, jsou osvobozeny od kolkových poplatků podle saz. pol. 50/44, písm. g), resp. § 11 popl. zák. — II. Opatrovník, zřízený k obhájení manželského zrození dítěte, není povinen platiti poplatky z jednacích protokolů a rozsudků.

Uvedené právní věty odůvodnil správ. soud tím, že stěžovatelova (opatrovníkova) odpověď na žalobu ve zmíněném sporu i se seznamem soudních útrat požívala osvobození od poplatků podle saz. pol. 50/44, písm. g) popl. zák., protože šlo o podání, obsahující návrhy ve veřejné záležitosti se současnou žádostí o odměnu, k níž byl seznam útrat nezbytnou přílohou (§ 11 popl. zák.), a že povinnost k placení poplatku z jednacích protokolů v dotyčném sporu ho nestihá již proto, že není procesní stranou v tom pojetí, jak to má na mysli cís. nař. č. 279/1915 ř. z.

Značný význam má pak výklad pojmu strany ve smyslu cís. nař. č. 279/1915 ř. z., který podal n. s. s. v důvodech tohoto nálezu.

Podle výkladu správ. soudu náleží k pojmu procesní strany nejen požadavek, aby vystupovala ve sporu formálně jako žalobce neb žalovaný, nýbrž i další požadavek, aby byla zároveň po věcně právní stránce v takovém vztahu k výsledku sporu, že se jí její vlastní soukromoprávní sféra upravuje. Tyto znaky pojmu strany vyplývající z různých procesních ustanovení a zejména z ustanovení § 411 c. ř. s.,

podle něhož účelem rozsudku jest, aby s konečnou platností rozhodl o nároku neb právním poměru mezi žalobcem a žalovaným, t. j. upravil jejich vzájemný, soukromoprávní poměr.

Čís. nař. č. 279/1915 ř. z., o soudních poplatcích, které samo pojem procesní strany rovněž nedefinuje, přejímá tento pojem z předpisu procesních, na nichž buduje.

Proto nelze opatrovníka, zřízeného k obhájení manželského původu dítěte pokládat za pravou procesní stranu ani s hlediska cit. nařízení.

Opatrovníka nelze pak považovati ani za procesního zástupce nezletilých dětí proto, že jmenované děti nebyly vůbec účastníky sporného řízení, neboť proti nim žaloba nebyla podána; podá-li pak dle ustanovení § 159 obč. z. dítě žalobu o odůznání

manželského původu, jest jmenovaný opatrovník k obhájení manželského původu procesním odpůrcem dítěte. Nestihá tedy opatrovníka ani ručební povinnost podle § 9 čís. nař. č. 279/1915 ř. z.

Uvedeným výkladem se odstraňuje nejistota v posuzování postavení zástupců ustanovených z moci úřední s hlediska poplatkového. Pak lze také jasněji rozuměti ustanovení odst. 4, § 11 čís. nař. č. 279/1915 ř. z. [zejména srovnáme-li s ním výše uvedené znění zrušeného ust. písm. d) saz. pol. 50/44 popl. zák.]. Není-li opatrovník povinen platiti poplatek ani za poplatek neručí, vede se záznam poplatků jen proti osobě zastoupené anebo proti jejímu odpůrci, či osobě třetí, jsou-li povinny hraditi poplatky nebo náklady opatrovníka. Boura.

Literatura.

Utermöhle-Schmerling-Bing: Zajištění židovského majetku.

Nákladem Ústředního svazu bankovních živností v Praze vyšel německy pod názvem »Sicherstellung des jüdischen Vermögens« a nákladem Ústavů lidového peněžnictví a Ústředního svazu bankovních živností v Praze česky pod názvem »Zajištění židovského majetku« komentář vyhlášky ministerstva financí z 23. ledna 1940 čís. 25.761/39-VI, k třetímu a pátému prováděcímu výnosu k nařízení říšského protektora o židovském majetku z 21. června 1939 a k vyhlášce ministerstva financí (revisního odboru) z 8. března 1940 čj. 9221/40-VI. Komentář napsali referenti pověřeni prováděním zajištění židovského majetku u revisního odboru ministerstva financí především proto, aby veřejnost byla autenticky informována o dosahu jednotlivých ustanovení, a proto, aby byl dán praktický návod, jak jest podle příslušných předpisů postupovati, neboť četné konkrétní dotazy stěžovaly značně práci úřadů. Komentář vyšel již se dvěma dodatky a všechny tři brožurky dohromady tvoří dnes vlastně celek podávající úplný obraz právního stavu.

Potřeby praxe ukázaly se již snad po všech stránkách a proto jest podle názoru autorů komentáře na náš dotaz projevového míti za to, že s dalšími normami a výklady zatím netřeba počítati.

Vedle Juráškovy komentáře jest to tedy nezbytná příručka podávající spolehlivě výklad rázu zcela oficiálního. Látka jest probírána nesystematicky, neboť byla uspořádávána chronologicky tak, jak jednotlivé prováděcí normy byly vydávány, takže komentář podává i dokumentárně obraz vývoje celé úpravy.

Z praktických návodů, jichž jest komentář pln, uvádíme na příklad:

přepisování nearijských vkladních knížek a vyznačování vlastníka na nich;

volné výběry z vázaných účtů;

vázaný účet nájemného a pachtovného a výnos ministerstva financí z 3. dubna 1940 č. j. 13.815/40-VI o přípustnosti, platití v š e c h n y prokazatelné splatné správně a udržovací náklady nemovitosti z nájemného bez povolení před složením nájemného na vázaný účet;

úvěry povolené židům (musí býti likvidovány do 30. června 1940);

zřizování »podnikových účtů« volně disponovatelných u podnikatelů arij-